

SADRŽAJ

1. Osnovni pojmovi o elektricitetu	1
1.0. Uvod	1
1.1. Električni naboj	1
1.2. Vodiči i dielektrici	3
1.3. Mjerne jedinice	4
1.4. Coulombov zakon	7
1.5. Električno polje	9
1.5.1. Električno polje točkastog naboja	9
1.5.2. Homogeno električno polje	11
1.6. Električna energija i potencijal	14
1.6.1. Energija dvaju točkastih naboja i potencijal točkastog naboja	14
1.6.1.1. Električni napon	16
1.6.2. Energija i naboj između dviju paralelnih metalnih suprotno naelektriziranih ploča	18
2. Vodič u električnom polju. Električna struja	21
2.1. Naelektrizirani vodič	21
2.2. Elektrostatska influencija	21
2.3. Električna struja	25
2.3.1. Strujni krug, struja i napon	25
2.3.2. Smjer i jakost struje	26
2.3.3. Gustoća struje	28
2.3.4. Ampermetar i voltmetar i njihovo spajanje	28
3. Električni otpor	31
3.1. Ohmov zakon	31
3.1.1. Otpor žice	33
3.2. Nelinearni ili neomski otpor	34
3.3. Ovisnost otpora o temperaturi	35
3.4. Jouleov zakon	38
3.4.1. Toplinski učinak električne struje	38
3.4.2. Mjerenje električne snage i energije	39
3.5. Otpornici	41
3.5.1. Što je otpornik?	41
3.5.2. Koje veličine karakteriziraju svaki otpornik?	41
3.5.3. Vrste otpornika	42
3.5.4. Otpornici ovisni o temperaturi, svjetlu i magnetskom polju	43

3.5.5. Građa otpornika	44
4. Strujni krug istosmjerne struje	46
4.1. Elementi i shema strujnog kruga	46
4.2. Kirchhoffovi zakoni	48
4.3. Jednostavni strujni krug	49
4.3.1. Sheme i jednačbe jednostavnog strujnog kruga	49
4.3.2. Karakteristični režimi rada jednostavnog strujnog kruga	50
4.3.3. Snaga na trošilu u jednostavnom strujnom krugu. Korisnost	52
4.4. Spojevi otpora	56
4.4.1. Serijski spoj otpora	56
4.4.1.1. Ukupni otpor serijskog spoja otpora	56
4.4.1.2. Snaga serijskog spoja otpora	58
4.4.2. Paralelni spoj otpora	60
4.4.2.1. Ukupni otpor paralelnog spoja otpora	60
4.4.2.2. Snaga paralelnog spoja otpora	61
4.4.3. Mješoviti spoj otpora	63
4.4.3.1. Ukupni otpor i sve struje	63
4.4.3.2. Snaga mješovitog spoja otpora	64
4.5. Spajanje izvora	66
4.5.1. Serijski spoj izvora	66
4.5.2. Paralelni spoj izvora	67
5. Električni kapacitet	73
5.1. Dielektrik u električnom polju	73
5.2. Električni kapacitet. Kondenzator	75
5.3. Vrste kondenzatora	77
5.4. Spojevi kapaciteta	79
5.4.1. Serijski spoj kapaciteta	79
5.4.2. Paralelni spoj kapaciteta	81
5.4.3. Mješovito spajanje kapaciteta	82
5.5. Prijelazne pojave u RC krugu istosmjerne EMS	84
5.5.1. Nabijanje kapaciteta	84
5.5.2. Izbijanje kapaciteta	87
6. Elektromagnetizam	91
6.1. Magnetsko polje i njegove manifestacije	91
6.2. Djelovanje magnetskog polja na električnu struju i naboj u gibanju. Magnetska indukcija	92
6.2.1. Sila na strujni vodič u magnetskom polju	92
6.2.2. Sila na gibajući naboj u magnetskom polju	93
6.3. Magnetske sile na strujnu petlju. Magnetski učinak električne struje	95
6.4. Magnetsko polje električne struje	99
6.4.1. Ravni vodič	99
6.4.2. Kružni zavoj	100
6.4.3. Ravni jednoslojni cilindrični svitak	100
6.4.4. Torusni svitak	101

6.5. Sila između dvaju paralelnih dugih ravnih strujnih vodiča. Definicija ampera (A)	102
6.6. Magnetski tok	105
6.7. Magnetsko polje u tvarima. Jakost magnetskog polja	106
6.7.1. Veza između B i H	107
6.8. Magnetski krug	111
6.9. Elektromagnet	115
7. Elektromagnetska indukcija	120
7.1. Inducirana EMS i napon u gibajućem metalnom štapu	120
7.2. Inducirana EMS u metalnoj konturi po kojoj se giba metalni štap kroz magnetsko polje. Lenzovo pravilo	122
7.3. Faradayev zakon	126
7.4. Generiranje izmjeničnog napona	128
7.5. Samoindukcija i induktivitet	130
7.6. Međuindukcija i međuinduktivitet	133
7.7. Vrtložne struje	135
7.8. Prijelazne pojave u RL krugu istosmjerne EMS	137
7.8.1. Priključenje RL kruga na istosmjernu EMS	137
7.8.2. Iskapčanje RL kruga	139
8. Kemijski izvori električne energije	144
8.0. Uvod	144
8.1. Prolaz struje kroz tekućine. Elektroliza	144
8.1.1. Elektroliti	144
8.1.2. Prolaz struje kroz elektrolit	145
8.1.3. Elektroliza	145
8.1.4. I. Faradayev zakon elektrolize. Galvanizacija	146
8.2. Kemijski izvori električne energije	147
8.2.1. Elektrokemijski naponski red elemenata	147
8.2.2. Voltin članak. EMS	149
8.3. Kratki opis rada nekih klasičnih baterija	150
8.3.1. Leclanchéov element	150
8.3.2. Olovni akumulator	151
8.3.3. Čelični alkalni akumulator	153
8.3.4. Kratak opis nekih neklasičnih baterija	153
8.3.5. Gorivne ćelije	155
8.4. Korozija	156
8.4.1. Što je korozija i kako nastaje?	156
8.4.2. Zaštita od korozije	156
9. Sinusne struje i naponi	159
9.1. Osnove trigonometrije	159
9.1.1. Kut i luk	159
9.1.2. Definicija trigonometrijskih funkcija	160
9.2. Generiranje sinusne EMS	162
9.3. Karakteristične vrijednosti sinusnih veličina	166
9.4. Otpor, induktivitet i kapacitet u krugu sinusne struje	169
9.4.1. Otpor R	169

9.4.2. Induktivitet L	170
9.4.3. Kapacitet C	171
9.5. Serijski spoj elemenata. Impedancija	172
9.5.1. Serijski RL spoj	172
9.5.2. Serijski RC spoj	173
9.5.3. Serijski RLC spoj	174
9.5.4. Naponska rezonancija	176
9.6. Paralelni spoj elemenata. Admitancija	178
9.6.1. Paralelni RL spoj	178
9.6.2. Paralelni RC spoj	179
9.6.3. Paralelni RLC spoj	180
9.6.4. Strujna rezonancija	182
9.7. Snaga u RLC spojevima kroz koje teče sinusna struja	184
9.7.1. Snaga u serijskom RLC spoju sinusne struje	184
9.7.2. Snaga u paralelnom RLC spoju sinusne struje	186
9.7.3. Snaga u mješovitim RLC spojevima	188
9.8. Transformator	190
9.9. Opasnosti i zaštita od električne struje	192
9.9.1. Djelovanje struje na ljudski organizam	192
9.9.2. Opis nekih opasnih dodira vodiča pod naponom	193
9.9.3. Zaštita od dodirnog napona	196
Rješenja zadataka	201
Dodatak	207
Pojmovnik	212
Literatura	214